

AANSPRAKELIJKHEID

De vereniging is een rechtspersoon. Een rechtspersoon is een zelfstandig drager van rechten en plichten. Net als een mens (natuurlijk persoon). In principe is dan ook de rechtspersoon aansprakelijk voor schulden van de vereniging. In principe, want er zijn gevallen waarin ook de bestuurders aansprakelijk zijn.

1. Interne aansprakelijkheid: aansprakelijkheid tegenover rechtspersoon (wanprestatie).

1.1. (on)behoorlijke taakvervulling

Elke bestuurder is tegenover de vereniging verplicht tot een behoorlijke taakvervulling (art. 2: 9 BW). Indien de bestuurder zijn taak onbehoorlijk vervult (wanprestatie), kan hij door de vereniging aansprakelijk gesteld worden voor de schade.

Een bestuurder kan echter slechts wegens "onbehoorlijk bestuur" aansprakelijk worden gesteld, als hem een érnstig verwijt kan worden gemaakt. Dus niet een alledaagse fout.

1.2. (Collectieve dus) hoofdelijke aansprakelijkheid bestuur

De bestuurstaak is een collectieve, collegiale verantwoordelijkheid. Uitgangspunt van de wet (2: 9 BW) is dan ook is dan ook een collectieve aansprakelijkheid. Met name waar het algemeen beleid betreft.

De wet (2: 9 BW) bepaalt derhalve dat indien een taak tot de bevoegdheid van twee of meer personen behoort, ieder van hen voor het geheel aansprakelijk is. Met andere woorden: hoofdelijke aansprakelijkheid.

Een bestuurder kan zich slechts vrijpleiten/disculperen, indien:

- * De tekortkoming niet aan hem te wijten is;
- * Hij niet nalatig is geweest is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden.

Bijvoorbeeld tijdens een bestuursvergadering uitdrukkelijk opmerken het niet eens te zijn en dit ook laten notuleren!

Ten aanzien van de kerntaken van het bestuur, kunnen de bestuurders zich niet kunnen vrijpleiten met een beroep op hun taakverdeling. Bestuurders zijn daarvoor in principe collec-

tief verantwoordelijk en aansprakelijk. Tot de kerntaken behoren onder meer het bepalen van het algemeen beleid en de financiële aangelegenheden.

Bijvoorbeeld. Stel dat de penningmeester enkele jaren verenigingsgeld gebruikt om te gokken. De man heeft geen privévermogen meer en de vereniging (ALV) spreekt álle bestuurders aan.

Mijns inziens kunnen de voorzitter en secretaris niet aan de schadeclaim ontkomen door te stellen dat het beheer van de financiën nu eenmaal tot de taak van de penningmeester behoorde en niet tot hun takenpakket.

Bestuur schadeplichtig omdat:

1. Financiën is m.i. een algemene bestuurstaak. Het behoort ook maandelijks in het bestuur besproken te worden ("je was er bij, dus je bent erbij"). Geen deugdelijk toezicht geweest.
2. Het bestuur is nalatig geweest. Er is geen check ingebouwd door penningmeester slechts tot 1000 euro handlingsbevoegd te verklaren.

1.3. Regres bij hoofdelijke aansprakelijkheid (art. 6: 10 BW)

Indien een schuldeiser een bestuurder voor de gehele schade aanspreekt, kan de bestuurder het teveel betaalde van zijn medebestuurders terugvorderen.

De uiteindelijke verdeling voor de totale schade wordt bepaald door ieders aandeel in de gemaakte fout.

1.4. Decharge

Decharge van bestuurders van een vereniging door de algemene ledenvergadering, ontnemt aan de vereniging de mogelijkheid tot aansprakelijkstelling van de bestuurders. *De discharge is niet*

De decharge reikt echter niet verder dan hetgeen uit de jaarstukken kenbaar is, of aan de algemene vergadering kenbaar is gemaakt. Anders gezegd: wie uitgaven en/of inkomsten niet verantwoordt, wordt daarvoor niet van aansprakelijkheid ontslagen.

2. Externe aansprakelijkheid: aansprakelijkheid tegenover derden (onrechtmatige daad).

Uitgangspunt van de wet is dat een rechtspersoon in principe zelf aansprakelijk is voor de eigen schulden. In principe!

Bij een onrechtmatige daad kan een bestuurder persoonlijk aansprakelijk zijn voor de schulden van de rechtspersoon.

2.1. Individuele aansprakelijkheid

Een onrechtmatige daad is kort gezegd een onzorgvuldig handelen of nalaten waardoor een ander schade lijdt.

De bestuurder is dan niet aansprakelijk tegenover de vereniging, maar tegenover derden; bijvoorbeeld schuldeisers.

Het gaat om individuele aansprakelijkheid. Er moet door het de benadeelde worden aangetoond dat de bestuurder onrechtmatig heeft gehandeld en dat hem een persoonlijk verwijt kan worden gemaakt.

Volgens jurisprudentie is er ook sprake van onrechtmatige daad, als de bestuurder(s) bij het sluiten van een contract wist of kon weten dat de vereniging zijn contractuele verplichtingen niet zou kunnen nakomen.

3. Voorbeelden

* Als een bestuurslid onbevoegd handelt - de penningmeester overschrijdt zijn statutaire bevoegdheid - en de club wil de overeenkomst niet nakomen, dan kan het bestuurslid door crediteur aansprakelijk worden gesteld.

* Leden van een ponyclub kamperen op het terrein. Door storm (omvallende bomen) ontstaat er schade aan caravans. De vereniging is, als eigenaar van het "sportcomplex", aansprakelijk voor de schade. Bestuurders niet persoonlijk aansprakelijk.

Anders is het als het bestuur de schade had kunnen voorzien. Bijvoorbeeld als er oude, rotte bomen waren.

* Het is voor bijna 100% zeker dat W Caberg subsidie van de gemeente voor verbouwing clublokaal zal ontvangen. Derhalve geeft het bestuur van Caberg alvast opdracht aan een aannemer om te bouwen. Later blijkt dat de subsidie niet wordt verstrekt. Caberg kan de aannemer niet betalen.

Het bestuur is dan, naast de vereniging, aansprakelijk uit onrechtmatige daad. Het bestuur wist immers dat de subsidie nog niet zeker was.

Dus: niet alleen de bestuurder die het contract met de aannemer heeft gesloten, maar ook de medebestuurders die wisten of konden weten dat de aannemer schade zou leiden. Ze hadden moeten ingrijpen. De bestuurders zijn derhalve persoonlijk aansprakelijk.

* De Stichting Evenementen Bevrijding 1944-1994 zou een evenement kostendekkend organiseren. Dat mislukte door fouten binnen de organisatie.

Volgens de Kantonrechter kan dat een onrechtmatig handelen van de bestuurders opleveren tegenover een schuldeiser. In dit geval liet de Kantonrechter de bestuurders echter "ontsnappen", omdat:

1. het een ideële stichting betrof met niet-professionele bestuurders
2. ze hadden een naar hun inzicht aanvaardbaar, zij het achteraf onvoldoende gebleken, financieel plan opgezet (Ktg. Den Bosch 31 oktober 1996, Prg. 1997 nr. 4719).
3. Een misrekening is geen onrechtmatige daad.

Het laatste voorbeeld uit de jurisprudentie, is voor sportverenigingen erg relevant.

De conclusie van die zaak moet immers zijn dat als een amateursportvereniging een goed plan tot terugbetaling van een lening heeft en een bank (deskundigen!) gaat daarmee accoord, dan lijkt het uitgesloten dat de bestuurders aansprakelijk zijn indien door onvoorzienne omstandigheden de terugbetaling aan de bank door de vereniging niet lukt.

4. Aansprakelijkheid in het kader van anti-misbruikwetgeving

Volledigheidshalve. Elke bestuurder van verenigingen, die vennootschapsbelasting moeten betalen, kan door fiscus en uitvoeringsinstelling hoofdelijk aansprakelijk gesteld worden, indien belasting of premies niet tijdig zijn afgedragen.

(Hoofdelijk aansprakelijk is dat ieder voor het gehele bedrag aansprakelijk is; met de mogelijkheid tot regres)

Een vereniging is niet "vennootschapsplichtig" als o.a.:
 * het streven naar winst ontbreekt of geen hoofdzaak is;
 *de winst in een jaar niet meer dan 7.500 euro bedraagt.

Aangezien slechts weinig amateursportverenigingen aan vennootschapsbelasting onderhevig zullen zijn, wordt hier niet verder over uitgeweid.

5. Verzekeringen?

5.1. Bestuursverzekering

Uit ervaring weet ik dat "bestuurdersaansprakelijkheid" door bestuurders als een gevaar wordt gezien. In de praktijk valt dat echter mee.

Van "interne aansprakelijkheid" gaat amper dreiging uit:

- Het komt amper voor dat als er iets mis gaat, ledenvergaderingen van bestuurders persoonlijk geld gaan eisen, aldus advocaat Kollen die zich al 30 jaar met verenigingsrecht bezighoudt. Als de ALV dat doet, houden ze geen bestuurders meer over;
- Het is vaak niet duidelijk of een bepaald handelen van een bestuurder "onbehoorlijk" was. Hij zal altijd goede redenen gehad hebben waarom hij zo, in het voordeel van de club, gehandeld heeft. Van aansprakelijkheid zal in de praktijk pas sprake zijn, als de bestuurder gehandeld heeft zoals geen enkel redelijk handelend bestuurslid dat in die situatie gedaan zou hebben;
- Een niet redelijk handelen moet door de vereniging worden bewezen.
- Voorts moet worden bewezen dat het niet behoorlijk handelen tot schade voor de vereniging heeft geleid.

Resteert de externe aansprakelijkheid (onrechtmatige daad). Ook dat komt, zeker bij sportverenigingen, amper voor.

Er is derhalve mijns inziens voor een bestuur dat weloverwogen beslissingen neemt, geen reden om een speciale "bestuursverzekering" van ongeveer f 600,00 (ABNAMRO) af te sluiten.

Een bestuursverzekering dekt immers prive vermogen van de bestuurder voor fouten in zijn bestuurstaak.

5.2. Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering (WA)

Voor schade bij sportongevallen (Emmense turnster) lijkt me een WA-aansprakelijkheidsverzekering wél gewenst.

De WA, die bestuurders en vrijwilligers dekt, geldt alleen voor schade tijdens sportevenementen.

Emmense turnster: een trainster liet door onzorgvuldig handlen, een turnster uit de ringen vallen. De vereniging had een zorgplicht tegenover haar leden die deelnamen aan de training. Aangezien de vereniging de trainster niet had bevolen haar kennis over de ringen te verbeteren, heeft de vereniging

onrechtmatig gehandeld. De vereniging was bovendien als werkgever aansprakelijk uit onrechtmatige daad.

Het ging niet om een persoonlijke, verwijtbare fout van de bestuurders waardoor de turnster viel. Er was geen causaal verband meer.

5.3. Aansprakelijkheidsverzekering voor vrijwilligers

Over de aansprakelijkheid voor vrijwilligers zijn er twee theoriën:

- 1) Omdat een vrijwilligersorganisatie géén werkgever of opdrachtgever is, kunnen zij niet aansprakelijk worden gesteld voor schade veroorzaakt door vrijwilligers. De vrijwilligers zijn zelf aansprakelijk. Zij zullen dus een **AVP (aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren)** moeten afsluiten.

Zij hebben immers de schade als particulier veroorzaakt en niet in arbeid bij de voetbalclub.

- 2) Vrijwilligersorganisatie is wél aansprakelijk voor fouten van vrijwilligers. Art. 6: 170 BW bepaalt dat werkgever of opdrachtgever aansprakelijk is voor fouten van ondergeschikten als er een gezagsverhouding bestaat. Er hoeft dus niet perse een dienstverband te bestaan.

Mijns inziens is de tweede theorie juist. De vrijwilligersorganisatie kan een WA-verzekering afsluiten die zowel de vereniging, bestuurders en vrijwilligers dekt.

MD, 24.11.2004